

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KANCELIARIJOS
TEISĖS DEPARTAMENTAS**

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SAUGOMŲ TERITORIJŲ ĮSTATYMO NR. I-301 32¹
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO**

2020-05-12 Nr. XIII P-4791

Vilnius

Įvertinę projekto atitiktį Konstitucijai, įstatymams, teisėkūros principams ir teisės technikos taisyklėms, teikiame šias pastabas:

1. Projekto 1 straipsniu Saugomų teritorijų įstatymo (toliau – keičiamas įstatymas) 32¹ straipsnio 1 dalyje siūloma nustatyti, kad „Už saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus išmokamos vienkartinės arba kasmetinės kompensacijos. Kompensacijos už šiose teritorijose dėl specialiųjų žemės naudojimo sąlygų taikymo nustatytus veiklos apribojimus apskaičiuojamos ir išmokamos Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo nustatyta tvarka“ (pabraukta mūsų). Teikiamu įstatymo projektu siūloma atsisakyti galiojančio keičiamo įstatymo 32¹ straipsnio 2-7 dalyse nustatyto detalaus kompensacijų už saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus dydžio nustatymo, mokėjimo terminų, atvejų, kai kompensacijos nemokamos, teisinio reguliavimo, taip pat atsisakoma nuostatų dėl kompensacijų mokėjimo šaltinių nustatymo. Taigi, priėmus įstatymą, kompensacijų už saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus mokėjimas būtų nustatytas tik Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme.

Atkreipiame dėmesį, kad galiojančio keičiamo įstatymo 32¹ straipsnio 2-7 dalyse yra įtvirtintas detalus, nustatytas *atsižvelgiant į saugomų teritorijų specifiką*, kompensacijų už saugomose teritorijose nustatytus veiklos ribojimus teisinis reguliavimas. Svarbu paminėti, kad kompensacijų už veiklos apribojimus įstatyme nustatytose teritorijose mokėjimo pagrindai, išmokėjimo terminai, dydžio apskaičiavimas reglamentuojamas ne vien Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme. Kaip antai, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 13 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kompensacijos dėl specialiųjų žemės naudojimo sąlygų taikymo šiame įstatyme nurodytose teritorijose, nustatytose tenkinant viešąjį interesą, kai žemės savininko, valstybinės ar savivaldybės žemės patikėtinio sutikimas neprivalomas, išmokamos vieną kartą arba mokamos kiekvienais metais ne ilgiau kaip 3

metus, išskyrus atvejus, kai kituose įstatymuose nustatyta kitaip. To paties įstatymo 7 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad tuo atveju, kai nuostoliai, patiriami dėl specialiųjų žemės naudojimo sąlygų taikymo nustatytose šiame įstatyme nurodytose teritorijose, mokėtini iš valstybės valdomų juridinių asmenų lėšų, šių nuostolių dydis apskaičiuojamas pagal kituose (pagal atitinkamas reguliavimo sritis) įstatymuose nurodytas Vyriausybės patvirtintas kompensacijų nuostoliams atlyginti apskaičiavimo metodikas. Atsižvelgus į tai, kas aukščiau išdėstyta, svarstyтина, ar projekte nurodyti tikslai negalėtų būti pasiekti neatsisakant galiojančio keičiamo įstatymo 32¹ straipsnyje nustatyto teisinio reguliavimo, bet jį tobulinant, taip pat tobulinant kompensacijų už saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarką, kurią nustato Vyriausybė. Kitu atveju, svarstyтина, ar iš keičiamo įstatymo 32¹ straipsnio pašalinus aukščiau nurodytą teisinį reguliavimą, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme esamas teisinis reguliavimas dėl kompensacijų už saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus mokėjimo būtų pakankamas.

Kartu atkreiptinas dėmesys, kad Seime yra registruotas Vyriausybės teiktas Lietuvos Respublikos miškų įstatymo Nr. I-671 1, 2, 3, 4, 7, 11, 15, 18 straipsnių pakeitimo, įstatymo papildymo 10² ir 15¹ straipsniais ir įstatymo papildymo priedu įstatymo projektas (reg. Nr. XIIIP-4399), kurio 6 straipsniu Miškų įstatymo straipsnyje 10² taip pat siūloma nustatyti teisinį reguliavimą, susijusį su kompensacijomis privačių miškų savininkams už nustatytus veiklos apribojimus. Pažymėtina, kad minėto įstatymo projekto nuostatos yra susijusios su Saugomų teritorijų įstatymo 32¹ straipsnio nuostatomis, todėl, manytina, kad, svarstant šiuos projektus, nuostatos dėl kompensacijų už veiklos apribojimus turėtų būti derinamos tarpusavyje.

2. Projekto 1 straipsniu keičiamo įstatymo 32¹ straipsnio 1 dalyje nurodyto įstatymo pavadinime brauktini žodžiai „Lietuvos Respublikos“.

3. Projekto 1 straipsniu keičiamo įstatymo 32¹ straipsnio 2 dalyje siūloma nustatyti, kad „Šiame straipsnyje nustatytas teisinis reglamentavimas taip pat taikomas kompensuojant už apribojimus, kurie šio Įstatymo nustatytais atvejais nustatomi su žemės savininku ar valdytoju sudarant apsaugos sutartis dėl veiklos apribojimų, konkrečių žemės, miško ir vandens telkinio naudojimo sąlygų“. Šios projekto nuostatos nėra aiškios ir yra svarstyтinos šiais aspektais:

Pirma, nėra aiškus formuluotės „*šiuame straipsnyje nustatytas* teisinis reglamentavimas“ turinys, nes, kaip jau buvo minėta, projektu siūloma atsisakyti galiojančio keičiamo įstatymo 32¹ straipsnio 2-7 dalyse nustatyto detalaus kompensacijų už saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus teisinio reguliavimo. Jei turima omeny, kad už veiklos apribojimus pagal sudaromas apsaugos sutartis turėtų būti kompensuojama pagal Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymą, tai projekto nuostatos turėtų būti atitinkamai tikslinamos.

Antra, nėra aiškus šių projekto nuostatų santykis su Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo nuostatomis, kadangi pagal minėto įstatymo 2 straipsnio 41 dalies nuostatas Specialiosios

žemės naudojimo sąlygos – *šiuo įstatyme nustatyti nurodytose teritorijose taikomi ūkinės ir (ar) kitokios veiklos apribojimai <...>*“, pagal 4 straipsnio 1 dalies nuostatas „Specialiąsias žemės naudojimo sąlygas nustato šis įstatymas. *Kituose įstatymuose nustatyti kiti ūkinės ir (ar) kitokios veiklos apribojimai netaikytini specialiosiomis žemės naudojimo sąlygomis*“, pagal 13 straipsnį kompensacijos yra mokamos dėl specialiųjų žemės naudojimo sąlygų taikymo. Tuo tarpu pagal keičiamo įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 5 punktą apsaugos sutartys, kurias Vyriausybės įgaliotos institucijos sudaro su žemės savininkais ir valdytojais, sudaromos, kai su žemės savininkais ir valdytojais individualiai susitariama dėl kraštovaizdžio, gamtos vertybių papildomų apsaugos ir naudojimo priemonių nustatymo arba tvarkymo priemonių įgyvendinimo jų valdomoje žemėje. Atsižvelgiant į tai, manytina, kad projekto nuostatos nederina su Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo nuostatomis, todėl, abejotina, kad už veiklos apribojimus, nustatytus Saugomų teritorijų įstatymo nustatytais atvejais, galėtų būti kompensuojama pagal Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo nuostatas.

4. Kaip jau buvo minėta, teikiamu įstatymo projektu siūloma iš keičiamo įstatymo išbraukti nuostatas dėl kompensacijų už veiklos saugomose teritorijose dydžio, jų išmokėjimo terminų bei apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarkos nustatymo. Atkreipiame dėmesį, kad galiojančio keičiamo įstatymo 32¹ straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad „<...> Kompensacijos išmokamos per vienerius metus nuo sprendimo skirti kompensaciją patvirtinimo, kuris priimamas išnagrinėjus prašymą gauti kompensaciją Vyriausybės nustatyta tvarka. Tais atvejais, kai kasmetinei kompensacijai gauti nereikia kasmet pateikti prašymo gauti kompensaciją, kasmetinės kompensacijos už einamuosius metus išmokėjimo terminas – iki kitų metų vasario 1 dienos“. Keičiamo įstatymo 32¹ straipsnio 7 dalis, priėmus įstatymo projektą, netektų galios. Taigi, įsigaliojus įstatymui, taptų neaišku, kokia tvarka ir terminais būtų mokamos kompensacijos, paskirtos vadovaujantis keičiamo įstatymo 32¹ straipsnio 2-7 dalių nuostatomis, tačiau iki įstatymo įsigaliojimo dar nepradėtos ar nebaigtos mokėti. Svarstyтина, ar įstatymo projektą nereikėtų papildyti nuostatomis, reglamentuojančiomis įstatymo taikymą, kurios pašalintų šį neaiškumą.

5. Tobulinant projekto teisinę techniką, projekto 1 straipsnyje dėstant keičiamo įstatymo 32¹ straipsnio turinį, reikėtų nurodyti ir dėstomo straipsnio numerį bei pavadinimą, taip pat keičiamo straipsnio nauja redakcija turėtų būti dėstoma kabutėse.

6. Projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas ir įgyvendinant minėto įstatymo nuostatas Vyriausybės 2019 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1248 „Dėl Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo įgyvendinimo“ patvirtinta Kompensacijos dėl specialiųjų žemės naudojimo sąlygų taikymo Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme nurodytose teritorijose, nustatytose tenkinant viešąjį interesą, apskaičiavimo ir išmokėjimo metodika numato daug aiškesnį ir platesnį kompensacijų apskaičiavimo

mechanizmą nei nustatyta Saugomų teritorijų įstatymo 32¹ straipsnyje, todėl asmenys, kuriems kompensacijos apskaičiuojamos pagal Saugomų teritorijų įstatymą, yra blogesnėje padėtyje nei asmenys, kuriems kompensacijos apskaičiuojamos pagal Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymą ir pastarojo įstatymo pagrindu patvirtintą kompensacijų apskaičiavimo metodiką. Taigi, priėmus įstatymą, galimai padidėtų kompensacijoms išmokėti reikalingų lėšų dydis. Vienas iš kompensacijų mokėjimo lėšų šaltinių yra valstybės biudžeto lėšos. Atsižvelgus į tai, kad Vyriausybė pagal įstatymus yra atsakinga už valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų planavimą, dėl teikiamo įstatymo projekto reikėtų gauti Vyriausybės išvadą.

7. Teikiamu įstatymo projektu siūloma reglamentuoti kompensacijų už veiklos apribojimus saugomose teritorijose mokėjimą. Vieni iš išmokamų kompensacijų lėšų šaltinių yra valstybės biudžeto, taip pat savivaldybių biudžetų lėšos. Korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatyta, kad teisės akto projekto rengėjas atlieka teisės akto projekto antikorupcinį vertinimą, jeigu rengiamame teisės akte numatoma reguliuoti visuomeninius santykius, susijusius su kompensacijų ir kitų išmokų mokėjimu iš valstybės ar savivaldybių biudžetų. Pažymėtina, kad iš projekto aiškinamojo rašto nėra aišku, ar toks vertinimas buvo atliktas.

Departamento direktorius
Kabišaitis

Andrius

N. Azguridienė, tel. (8 5) 239 6546, el. p. neringa.azguridiene@lrs.lt
S. Švedas, tel. (8 5) 239 6165, el. p. saulius.svedas@lrs.lt